

***KONKURENCES
PADOME***

2003. GADA PĀRSKATS

SATURS

<i>KONKURENCES PADOME.....</i>	<i>4</i>
<i>KONKURENCES PADOMES STRUKTŪRA.....</i>	<i>6</i>
<i>2003.GADA DARBĪBAS REZULTĀTI.....</i>	<i>7</i>
<i>KONKURENCES TIESĪBU PĀRKAPUMU IZMEKLĒŠANA.....</i>	<i>9</i>
<i>AKTUĀLIE TIRGI 2003.GADĀ.....</i>	<i>14</i>
<i>TIESVEDĪBA.....</i>	<i>19</i>
<i>KONKURENCES LIKUMDOŠANA LATVIJĀ UN EIROPAS SAVIENĪBĀ.....</i>	<i>21</i>
<i>SADARBĪBA.....</i>	<i>24</i>
<i>PERSONĀLS.....</i>	<i>27</i>
<i>FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS.....</i>	<i>30</i>
<i>NĀKOTNES PROGNOZES UN PLĀNI.....</i>	<i>32</i>
<i>KOPSAVILKUMS.....</i>	<i>33</i>

Godātie lasītāji!

Konkurences politika ir komercdarbības instruments, kas ar tiesiskiem līdzekļiem nodrošina jebkura sabiedrības indivīda iespējas atbilstoši savām spējām piedāvāt tirgū preces un pakalpojumus, cīnīties par tirgus iekarošanu, konkurēt tirgū piedāvājot arvien labākas preces un pakalpojumus. Savukārt mums katram esot patērētājam konkurences politika nodrošina iespējas izvēlēties preces un pakalpojumus, kas vislabāk atbilst katra vajadzībām. Ikviens patērētājs ikdienā pieņem vairākus lēmumus par preču un pakalpojumu iegādi, kas tirgus dalībniekiem ir indikators tā konkurētspējai tirgū, ienākumu un peļņas avots, pamats jaunu preču un pakalpojumu attīstībai, motivācija ieguldījumu veikšanai, darba vietu radīšanai.

2003.gadā Konkurences padome ir veidojusi konkurences politiku vairākos virzienos, kas izpaužas kā likuma piemērošanas prakses veidošana, izskatot lietas saistībā ar iespējamiem Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpumiem, konkurences attīstības un veicināšanas pasākumu realizācija, konkurences uzraudzības likumdošanas attīstība Latvijā un sagatavošanās darbs līdzdalībai Eiropas Savienības vienotajā tirgū.

Visu šo pasākumu kopums un to veiksmīga realizācija nodrošinās sabiedrības uzticību brīvā tirgus vērtībām, kad ikviens patērētājs vai uzņēmējs varēs realizēt tos labumus, ko pēc iestāšanās Eiropas Savienībā Latvija iegūs darbojoties vienotajā Eiropas Savienības iekšējā tirgū.

2004.gadā Konkurences padome ir definējusi galvenos uzdevumus savai darbībai par prioritātēm nosakot aizliegto vienošanos pārkāpumu atklāšanu, kas nodara vislielākos zaudējumus sabiedrībai. Attiecībā pret šādām darbībām ir plānots ieviest un piemērot daudz efektīvākus izmeklēšanas instrumentus, kā arī sankciju politiku. Vienlaicīgi turpināsies darbs pie konkurences ieviešanas un attīstības pasākumu realizācijas, veicinot tirgus atvēršanu tautsaimniecības sektoros, kuros pastāv monopolpeļņas gūšanas iespējas. Šis darbs būs saistīts ar likumdošanas analīzi un iespējamo konkurences ierobežojumu risku novēršanu normatīvo aktu līmenī.

Šis pārskats sniegs vispārīgu informāciju par Konkurences padomes darbu 2003.gadā. Daudz pilnīgāka informācija ir atrodamā Konkurences padomes mājas lapā (www.competition.lv), kurā tiek publicēti Konkurences padomes lēmumi un cita informācija, kas var būt noderīga tirgus dalībniekiem komercdarbības prakses veidošanai.

*Pēteris Vilks
Konkurences padomes priekšsēdētājs*

KONKURENCES PADOME

Konkurences padome ir valsts iestāde, kas dibināta, lai nodrošinātu iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošinātu labvēlīgus apstākļus konkurences aizsardzībai, saglabāšanai un attīstībai sabiedrības interesēs.

Konkurences padomes galvenie uzdevumi:

- Uzraudzīt, kā tiek ievērots tirgus dalībnieku dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas, negodīgas konkurences un vienošanās aizliegums, kas noteikts Konkurences likumā, citos normatīvajos aktos un starptautiskajos līgumos
- Izmeklēt iespējamus pārkāpumus un pieņemt lēmumus par pārkāpumu konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpējiem
- Izskatīt iesniegtos ziņojumus par tirgus dalībnieku vienošanos un pieņemt lēmumus par tiem
- Uzraudzīt tirgus koncentrāciju, pieņemot lēmumus sakarā ar tirgus dalībnieku apvienošanos

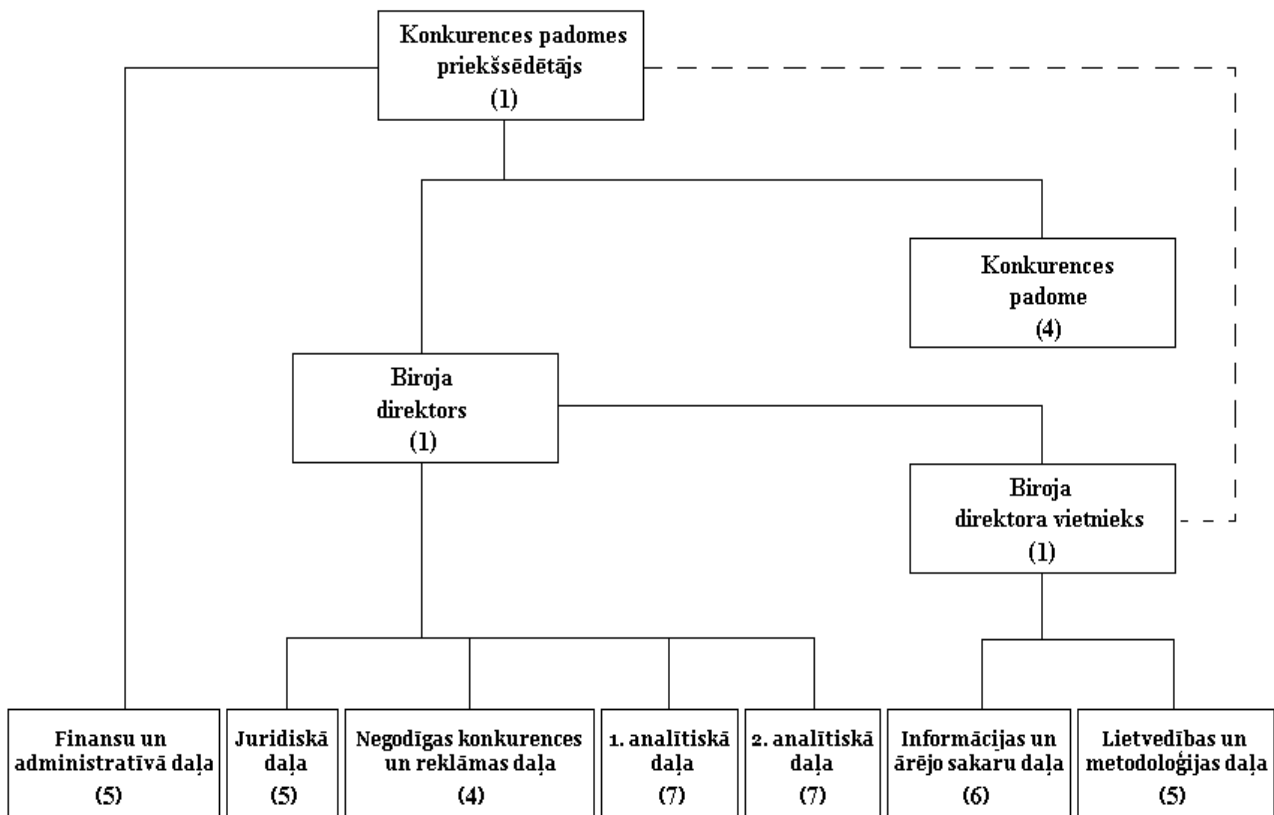
Konkurences padomi piecu cilvēku sastāvā pēc Ekonomikas ministra ieteikuma ieceļ Ministru kabinets. Konkurences padomes darbu nodrošina Konkurences birojs, kurš sagatavo nepieciešamo informāciju lēmuma pieņemšanai, veic sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu institūcijām, kas saistītas ar konkurences jautājumiem.

Paralēli lietu izmeklēšanai, kas ir Konkurences padomes pamatdarbība, tiek pilnveidota arī likumdošanas bāze, kā arī veikti konkurences aizsardzību un attīstību veicinoši pasākumi, sniedzot viedokļus un atzinumus par iespējamiem konkurences riskiem dažādos tautsaimniecības sektoros.

Likuma jomas, kurās darbojas Konkurences padome:

- **Aizliegtos vienošanos atklāšana**
Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšanas, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā.
- **Apvienošanās uzraudzība**
Pie Konkurences likumā noteiktiem kritērijiem, tirgus dalībniekiem, kuri nolēmuši apvienoties, pirms apvienošanās jāiesniedz ziņojums Konkurences padomei par plānoto apvienošanos.
- **Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma uzraudzība**
Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā.
- **Negodīgas konkurences aizlieguma uzraudzība**
Par negodīgu konkurenci uzskatāmas darbības, kuru rezultātā tiek pārkāpti normatīvie akti vai godīgas saimnieciskās darbības paražas un ir radusies vai varētu rasties konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.
- **Maldinošas reklāmas aizlieguma uzraudzība**
Maldinoša reklāma ir tāda reklāma, kura jebkādā veidā, ieskaitot tās pasniegšanas veidu, tieši vai netieši maldina vai varētu maldināt un kura sava maldinošā rakstura dēļ varētu ietekmēt personas ekonomisko rīcību vai varētu kaitēt konkurentam.

KONKURENCES PADOMES STRUKTŪRA

2003. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI

Konkurence ir tirgus ekonomikas mehānisms, kas nodrošina efektivitāti un attīstību, kas ir galvenais priekšnoteikums sabiedrības labklājībai ilgtermiņā. Konkurences ietekmē samazinās cenas un uzlabojas preču un pakalpojumu kvalitāte, kas savukārt palielina patērētāju izvēles iespējas. Konkurences politikas mērķis ir konkurences aizsardzība tirgū.

Latvijas konkurences uzraudzības iestāde ir Konkurences padome, kas uzrauga aizliegtas vienošanās starp tirgus dalībniekiem, iespējamās dominējošās stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus, kā arī tirgus dalībnieku apvienošanās darījumus. Pamatprincipi iepriekšminēto uzdevumu realizācijai ir konkurenci ierobežojošu vienošanos apkarošana, dominējošās stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums un uzņēmumu apvienošanās kontrole.

2003. gadā Konkurences padomē kopumā veiktas 99 izmeklēšanas, kas iestādes pastāvēšanas laikā ir lielākais veikto izmeklēšanu skaits. Salīdzinot ar iepriekšējiem pieciem gadiem, palielinājies lietu skaits, kas saistītas ar uzņēmumu apvienošanās kontroli un Reklāmas likuma iespējamo pārkāpumu izmeklēšanu. Pārskata gadā Konkurences padome ir pieņēmusi 69 lēmumus lietās par iespējamiem Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpumiem.

2003. gada jūlijā iestādē tika izveidota jauna struktūrvienība - Negodīgas konkurences un reklāmas daļa, kuras pamatfunkcija ir Konkurences likumā noteikto negodīgas konkurences aizliegumu un Reklāmas likuma iespējamo pārkāpumu izmeklēšana. Daļas izveidošana saistīta ar pieaugošo iesniegumu skaitu par iespējamiem Reklāmas likuma un negodīgas konkurences aizlieguma pārkāpumiem. Jaunās struktūrvienības ietvaros darbiniekiem ir iespēja padziļināti specializēties tieši reklāmas un negodīgas konkurences pārkāpumu izmeklēšanas jomā, jo šo pārkāpumu izmeklēšanas procedūra un līdz ar to izmeklēšanas taktika un metodika ir atšķirīga no citu Konkurences likumā ietvertu pārkāpumu izmeklēšanas. Jaunā struktūrvienība pārskata periodā ir veikusi aktivitātes, kas saistītas ar negodīgas konkurences aizlieguma un reklāmas regulējuma pilnveidošanu, gan izstrādājot grozījumus Reklāmas likumā, lai saskaņotu Reklāmas likuma un Administratīvā procesa likuma normas, gan sniedzot atzinumus par citu iestāžu sagatavotajiem normatīvo aktu projektiem, kas skar reklāmas regulējumu, kā arī sniedzot atzinumus par Eiropas Komisijas sagatavotajiem normatīvo aktu projektiem, kas skar negodīgas konkurences aizlieguma tiesiskā regulējuma harmonizēšanu iekšējā tirgū.

Konkurences padomes darbs starptautiskās sadarbības jomā bija vērsts uz to, lai būtu iespējams īstenot ātru un efektīvu konkurences likumdošanas pārkāpumu izmeklēšanu un informācijas apmaiņu lietās, kurās iesaistīti ārvalstu tirgus dalībnieki un kas skar Latvijā darbojošos uzņēmumu intereses. 2003. gadā Sanktpēterburgā tika noslēgta Vienošanās par sadarbību antimonopola politikas jomā starp Krievijas

Federācijas Antimonopola politikas un uzņēmējdarbības atbalsta ministriju un Latvijas Konkurences padomi. 2003.gadā tika noslēgts arī Memorands par sadarbību konkurences politikas jomā starp Latvijas Republikas Konkurences padomi, Rumānijas Konkurences padomi, NVS starpvalstu antimonopola padomi un Korejas Republikas godīgas tirdzniecības komisiju.

2003.gada novembrī tika uzsākts Konkurences padomes Phare partnersadarbības (*Phare Twinning Light*) projekts “Konkurences padomes stiprināšana”. Projekta galvenais uzdevums ir nostiprināt konkurences politikas efektīvu ieviešanu Latvijā patērētāju un uzņēmēju labā, kā arī nostiprināt konkurences padomes administratīvo kapacitāti un uzlabot likumdošanas un procedūru ieviešanas efektivitāti. Projekta partneris ir Vācijas federālā Ekonomikas un darba ministrija, kuras eksperti strādās pie Konkurences padomes vidējā termiņa stratēģiskā plānā izstrādes un tā ieviešanas, kā arī Konkurences padomes organizācijas un iekšējo procedūru attīstīšanas, lai panāktu ES konkurences likumdošanas vienādu piemērošanu, salīdzinot ar citām ES dalībvalstīm.

Pārskata gadā Konkurences padomes darbinieki piedalījās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD)) rīkotajos globālajos forumos un semināros par konkurences politiku, Eiropas Savienības Padomes regulas Nr.1/2003 ieviešanas darba grupas sanāksmēs, kas saistītas ar turpmāko vadlīniju izstrādāšanu sadarbībai starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, kā arī citos starptautiskos semināros un konferencēs.

Konkurences padome darbojās arī nacionālās likumdošanas bāzes pilnveidošanas jomā. 2003.gadā Konkurences padomes darba grupa uzsāka Konkurences likuma grozījumu izstrādi, noritēja arī darbs pie citu normatīvo aktu izstrādes konkurences jomā.

Līdz ar Latvijas iestāšanos ES 2004.gadā un tam sekojošu Eiropas Komisijas konkurences tiesību tiešu juridisku spēku Latvijā teritorijā, Konkurences padomes uzdevumi nākamajā gadā būs efektīva ES iekšējā tirgus noteikumu uzraudzība, iekļaušanās ES konkurences uzraudzības iestāžu sadarbības un informācijas tīklā, kā arī Konkurences padomes finansiālās un administratīvās kapacitātes stiprināšana jauno funkciju sekmīgai izpildei.

KONKURENCES TIESĪBU PĀRKĀPUMU IZMEKLĒŠANA

Veikto izmeklēšanu skaits par Konkurences likuma un Reklāmas likuma iespējamajiem pārkāpumiem no 1999.-2003.gadam

Pārkāpums	Veikto izmeklēšanu skaits [kopā]					Pabeigto izmeklēšanu skaits					Izpētē esošo lietu skaits				
	2003	2002	2001	2000	1999	2003	2002	2001	2000	1999	2003	2002	2001	2000	2001
Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	16	18	21	25	18	9	10	15	19	16	7	8	6	6	2
Aizliegtās vienošanās	22	15	17	9	5	14	8	11	5	2	8	7	6	4	3
Uzņēmumu apvienošanās	11	5	4	5	4	8	4	4	4	3	3	1	-	1	1
Negodīga konkurence	25	25	31	21	25	18	18	22	14	22	7	7	9	7	3
Reklāmas likums	16	8	8	8	-	11	6	7	7	-	5	2	1	1	-
Citi	9	8	-	3	6	8	8	-	3	5	1	-	-	-	1
Kopā	99	79	81	71	58	68	54	59	52	48	31	25	22	19	10

Lietu par konkurences tiesību iespējamo pārkāpumu ierosina, pamatojoties uz tās personas iesniegumu, kura ir pamatoti ieinteresēta pārkāpuma novēršanā. Daudzas lietas Konkurences padome ierosina pēc savas iniciatīvas - gan sekojot līdzi izmaiņām tirgos ar augstu koncentrāciju, gan gūstot informāciju no masu medijiem un citiem avotiem.

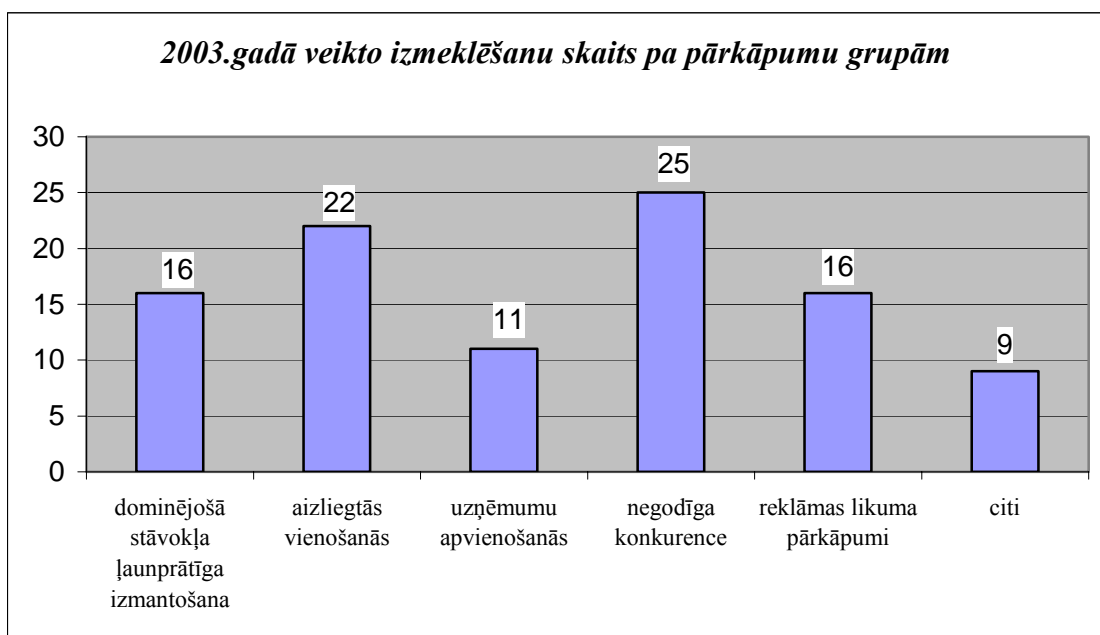
Konkurences padomes iespējamo pārkāpumu izskatīšanas kārtība ir padomes kompetencē, bet Konkurences padomes lēmumu pieņemšanas kārtību nosaka Ministru kabineta izdotie noteikumi. Jebkuras fiziskas vai juridiskas personas pienākums ir norādītajā termiņā sniegt Konkurences padomes pieprasīto informāciju. Konkrētas lietas izmeklēšanai var tikt pieaicināti neatkarīgi eksperti.

Lietu izmeklēšanas ilgums Konkurences padomē var būt ļoti dažāds, sākot ar vienu mēnesi, līdz pat vienam gadam. Konkurences padomes lēmumi ir saistoši visām fiziskām vai juridiskām personām, kuras jau veic uzņēmējdarbību, vai gatavojas to darīt. Konkurences padomei ir tiesības piemērot soda sankcijas, lai atturētu tirgus dalībniekus no iespējamajiem pārkāpumiem, kā arī stimulētu tirgus dalībniekus izstāties no aizliegtām vienošanās. Konkurences padomei ir pienākums uz klausīt iespējamus pārkāpējus un arī citu tirgus dalībnieku viedokli, kā arī publicēt lēmumus plašsaziņas līdzekļos. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi ir pārsūdzami tiesā.

Vidēji gadā Konkurences padome veic 80 iespējamo konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanas. Visbiežāk tiek izskatītas sūdzības par negodīgas konkurences darbībām un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpumiem.

2003.gadā Konkurences padomē kopumā veiktas 99 izmeklēšanas, no kurām 68 lietas pabeigtas, bet 31 lietas izmeklēšana vēl turpināsies 2004.gadā

2003.gadā Konkurences padome ir pieņēmusi 69 lēmumus lietās par iespējamiem Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpumiem. Pārskata gadā veikto izmeklēšanu skaits pa pārkāpumu grupām iedalās sekojoši: dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – 16, aizliegtās vienošanās – 22, uzņēmumu apvienošanās – 11, negodīga konkurence – 25, Reklāmas likuma pārkāpumi – 16, cita veida – 9.

Uzņēmumu apvienošanās

Uzņēmumu apvienošanās skaits, ko izskatījusi Konkurences padome 2003.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir audzis divkārti, un var prognozēt, ka līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā un vispārēju tirgu globalizāciju apvienošanās lietu skaits vēl palielināsies.

Konkurences padome ir uzkrājusi pieredzi apvienošanās lietu izskatīšanā. 2003.gadā tika vērtētas 11 apvienošanās lietas, no kurām 8 lietās pieņemts lēmums. Konkurences padome var ierobežot apvienošanās, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis, kas varētu ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci konkrētajā tirgū. Pārskata perioda gadā Konkurences padome vērtēja uzņēmumu apvienošanās ietekmi finanšu un kapitāla tirgū, drukāto un elektronisko paziņojumu

sagatavošanas pakalpojumu tirgū, kabeļtelevīzijas pakalpojumu tirgū, būvmateriālu tirgū, naftas gāzes tirgū u.c.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Joprojām Konkurences likuma piemērošanā aktuāls jautājums ir Konkurences likuma 13.panta - dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma - piemērošana valsts iestādēm. Šajā sakarā izmaiņas gaidāmas pēc 2004.gada 1.maija, kad Latvija būs Eiropas Savienības dalībvalsts un tai būs jāņem vērā Eiropas Komisijas un Eiropas tiesas prakse, kas paredz, ka termins "uzņēmums" jeb LR Konkurences likumā "tirgus dalībnieks" jātulko pēc iespējas plašāk, tādejādi attiecinot to arī uz valsts iestādēm, gadījumos, kad tās darbojas kā tirgus dalībnieki.

2003.gadā Konkurences padome veica 16 izmeklēšanas par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas iespējamajiem pārkāpumiem. Tika pabeigtas 11 lietas, tai skaitā 1 lietā tika konstatēts pārkāpums. Konkurences padome konstatēja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu a/s "Liepājas siltums" darbībā. A/s "Liepājas siltums" atrodas dominējošā stāvoklī siltumenerģijas piegādes tirgū Liepājas pilsētā. Bez objektīvi attaisnojoša iemesla uzņēmums bija atteicies slēgt darījumu par karstā ūdens skaitītāju uzstādīšanu un plombēšanu ar SIA "Dukatra Industrija". Ar Konkurences padomes lēmumu a/s "Liepājas siltums" tika uzlikts pienākums noslēgt sadarbības līgumu ar SIA "Dukatra Industrija", kā arī ieskaitīt Valsts kasē minimālo naudas sodu 250 LVL apmērā (KP 04.07.2003. lēmums Nr. 26).

Aizliegtas vienošanās

Aizliegto vienošanos gadījumu izmeklēšana un paziņoto vienošanos izvērtēšana ir viens no komplikētākajiem uzdevumiem. Aizliegtu vienošanos iespējamo pārkāpumu izmeklēšanu skaitam ir tendence palielināties. Lai uzlabotu Konkurences padomes efektivitāti un iesniedzējiem nodrošinātu tiesiskās palāvības, proporcionalitātes, taisnīguma u.c. principus ir izstrādāti un pieņemti MK noteikumi Nr. 699 "Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās."

2003.gadā Konkurences padome skatīja 22 lietas par aizliegtajām vienošanām, kas aptvēra auto tirgu, valsts iepirkumu sektoru, siltumapgādes tirgu, elektrības kabeļu iepirkšanas tirgu, alkoholisko dzērienu tirgu, pārtikas sāls importa piegādes tirgu, preses un citu iespiesto izdevumu izdevēju tirgu, ciparu televīzijas tirgu u.c. nozaru tirgus. 14 lietās tika pieņemts lēmums. Aizliegtās vienošanās var būt saistītas ar: (1) ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli; (2) piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem. Nākamajā gadā viens no Konkurences padomes darbības būtiskākajiem uzdevumiem būs aktīvāka vēršanās pret kartelvienošanām atbilstoši ES konkurences politikas definētajai prioritātei.

Veicot lietu izpēti par aizliegtajām vienošanām liela nozīme ir Eiropas Savienības dalībvalstu prakses analīzei, apkopošanai un pārņemšanai. Īpaši svarīgi tas ir tāpēc, ka ar 2004.gada 1.maiju Latvijā būs tieši piemērojama ES regula Nr.1/2003 "Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti EK līguma 81. un 82. pantā," kas aizstāj regulu Nr.17. Eiropas Savienības prakse liecina, ka tieši horizontālām aizliegtajām vienošanām (*hard-core cartels*) ir vislielākā ietekme uz kopējo Eiropas Savienības tirgu, tāpēc pēc regulas stāšanās spēkā iedibināsies jauna sadarbības kārtība starp dalībvalstu konkurences iestādēm un EK, kam būs nepieciešama Eiropas Savienības Konkurences tiesību prakses piemērošana (Komisijas lēmumi, ziņojumi, Eiropas tiesas spriedumi).

Negodīgas konkurences pārkāpumi

Līdzīgi kā iepriekšējos pārskata periodos liels izmeklēto lietu skaits 2003.gadā bija saistīts ar negodīgu konkurenci. Jau vairākus gadus negodīgas konkurences lietu skaits ir stabils, t.i., vidēji - 25 izmeklēšanas gadā. 2003.gadā 18 pabeigtās negodīgas konkurences lietas aptvēra tiešā mārketinga un tiešā pasta, kabeltelevīzijas, interneta pakalpojumu, būvniecības, tirdzniecības, mediju u.c. nozaru tirgus. Iesniegumu saturs galvenokārt saistīts ar nepatiesas informācijas izplatīšanu par citu tirgus dalībnieku un uzņēmējdarbību (komersantu) vai to realizēto preču identificējošu apzīmējumu atdarināšanu. Kā būtiska tendence 2003.gadā jānorāda sūdzību skaita pieaugums komunikāciju nozarē, kas saistāms ar šīs nozares liberalizāciju un konkurences līmeņa palielināšanos.

Piemērojot Konkurences likumā noteikto negodīgas konkurences aizlieguma regulējumu, Konkurences padome ir skaidri norādījusi tās kompetenci lietu izvērtēšanā, kas saistītas ar nepatiesas informācijas izplatīšanu, atzīstot, ka tās kompetencē nav izskatīt visas lietas, kur, izmantojot vārda brīvības tiesības, citu personu tiesību iespējamā aizskārumā ir iesaistīti tirgus dalībnieki. Likumdevējs ir piešķīris Konkurences padomei tiesības izskatīt tikai lietas par nepatiesas, nepilnīgas vai izkropļotas informācijas izplatīšanu attiecībā uz konkurentiem. Līdz ar to, ja tirgus dalībnieki nekonkurē, strīds, kas saistīts ar nepatiesas informācijas izplatīšanu ir pakļauts tiesas kompetencei (KP 10.01.2003. lēmums Nr.1).

Vairākās lietās Konkurences padome ir skaidrojusi atšķirības tirgus dalībnieku tiesībās izmantot aizsardzību, ko rada Konkurences likumā noteiktā negodīgas konkurences aizlieguma tiesiskais regulējums un speciālajās normās, kas regulē intelektuālā īpašuma tiesību subjektu tiesību aizsardzību, ietvertais regulējums. Konkurences padome ir atzinusi, ka sūdzības par tirgus dalībnieku darbībām, izmantojot rūpnieciskā īpašuma aizsardzības objektus (visbiežāk - preču zīmes) vai autortiesību objektus, tā ir tiesīga vērtēt, ciktāl intelektuālā īpašuma aizsardzību regulējošās normas nenosaka šādu lietu izskatīšanas piekritību tiesām (KP 04.04.2004. lēmums Nr.14; 30.07.2003. lēmums Nr.30; 19.12.2003. lēmums Nr.65).

Reklāmas likuma pārkāpumi

Veicinot godīgu konkurenci reklāmas jomā, viens no Konkurences padomes uzdevumiem ir uzraudzīt tirgus dalībnieku darbību atbilstību Reklāmas likuma normām. Tradicionāli sūdzības par iespējamajiem pārkāpumiem reklāmas jomā visbiežāk ir tirgos ar augstu konkurences līmeni un oligopolistiskos tirgos, kur konkurē neliels tirgus dalībnieku skaits.

Pārskata periodā Konkurences padome ir veikusi 16 lietu izmeklēšanu par Reklāmas likuma iespējamajiem pārkāpumiem. 2003.gadā 11 lietas pabeigtas. Konkurences padome vērtējusi reklāmu atbilstību Reklāmas likuma normām tirgus dalībniekiem, kas darbojas datorprogrammu izstrādāšanas un realizācijas, izstāžu rīkošanas, preses izdevumu, alkoholisko dzērienu realizācijas tirgū, interneta, kalnu slēpošanas, tiešā mārketinga un pasta, pakalpojumu sniegšanas u.c. tirgos.

AKTUĀLIE TIRGI 2003. GADĀ

Telekomunikāciju pakalpojumu tirgus

2003.gads bija pirmais Latvijas telekomunikāciju sektora *de jure* liberalizācijas gads. Faktiski līdz gada beigām vēsturiskais monopols - SIA "Lattelekom SIA" - balss telefonijas pakalpojumu tirgū fiksētajā telekomunikāciju tīklā zaudēja tikai dažus procentus savas tirgus daļas, neskatoties uz to, ka licences minēto pakalpojumu sniegšanai saņēma ap 70 uzņēmumu. Gada laikā balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu uzsāka 12 telekomunikāciju uzņēmumi. Daļēji šādu stāvokli veicināja SIA "Lattelekom SIA" uzvedība tirgū. Rudenī Konkurences padome saņēma vairāku telekomunikāciju operatoru un Latvijas Telekomunikāciju asociācijas iesniegumu par SIA "Lattelekom SIA" dominējošā stāvokļa iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu, izvirzot citiem telekomunikāciju operatoriem diskriminējošus starpsavienojuma tarifus, kas praktiski izslēgtu konkurences rašanos telekomunikāciju pakalpojumu tirgū. Iesniegumā norādīts arī uz mobilo telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēju SIA "Latvijas Mobilais telefons" un SIA "Tele2" rīcību, piemērojot jaunajiem tirgus dalībniekiem netaisnīgu starpsavienojumu tarifu noteikšanas metodiku, kas nodrošina lielajiem operatoriem daudz labākus apstākļus tirgū. Tādējādi trīs lielākie telekomunikāciju pakalpojumu sniedzēji centās nosargāt savu stāvokli tirgū, lai nezaudētu klientus par labu jauniem, konkurējošiem pakalpojumu sniedzējiem. Konkurences padome nespēja atrisināt šo jautājumu, jo likumā "Par telekomunikācijām" skaidri noteikts, ka starpsavienojumu līgumu saturs un slēgšanas gaita, kā arī strīdu risināšana starp pusēm ir Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas kompetencē. Konkurences padomes lēmums par lietas izbeigšanu ir pārsūdzēts tiesā.

SIA "Lattelekom SIA" turpina izmantot arī savu dominējošo stāvokli vairākos telekomunikāciju pakalpojumu tirgos, lai negatīvi ietekmētu konkurenci citos tirgos, kuros darbojas vai varētu darboties citi tirgus dalībnieki. Tā Konkurences padome izskatīja SIA "BetaCom" sūdzību par to, ka SIA "Lattelekom SIA", sniedzot komplekso pakalpojumu "Komforta ISDN", piemēro atlaides, kas faktiski izslēdz citu tirgus dalībnieku ienākšanu biroja telefoncentrāļu nomas tirgū. Komforta ISDN pakalpojums ietver ISDN 2 līniju pieslēgumu abonēšanas pakalpojumu, biroja telefoncentrāles nomas pakalpojumu un vietējos, iekšzemes un starptautiskos balss telefonijas pakalpojumus publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā. SIA "Lattelekom SIA" ir dominējošs tirgus dalībnieks divos pakalpojumu tirgos - ISDN līniju pieslēguma abonēšanas pakalpojumu tirgū un balss telefonijas pakalpojumu tirgū publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā. Komforta-ISDN ietvaros tiek piedāvātas atlaides, t.i., ja telefonsarunu apjoms publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā sasniedz noteiktu sliekšni, tiek piemērota BTMC abonēšanas maksas atlaide latos. Bez tam kompleksā pakalpojuma ietvaros ISDN līniju pieslēguma abonēšanas maksa ir zemāka, nekā abonējot tās atsevišķi. Konkurences padome konstatēja, ka šādas SIA "Lattelekom SIA" darbības rezultātā biroja telefoncentrāļu nomas tirgū ir būtiski apgrūtināta citu tirgus dalībnieku, kuri nav balss telefonijas pakalpojumu sniedzēji publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā un ISDN

līniju pieslēguma abonēšanas pakalpojuma sniedzēji, ienākšana un darbība, jo tie nevar piedāvāt klientiem pakalpojumu par konkurējošu, ekonomiski pamatotu cenu. Tādējādi SIA "Lattelekom SIA" izmanto dominējošo stāvokli balss telefonijas pakalpojumu tirgū publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā un ISDN līniju pieslēguma abonēšanas pakalpojumu tirgū, noslēdzot BTMC nomas tirgu. Pastāvot atlaidei BTMC abonēšanas maksai atkarībā no telefonsarunu apjoma SIA "Lattelekom SIA" publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā, patērētājs ir ieinteresēts saņemt balss telefonijas pakalpojumus publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā tikai no SIA "Lattelekom SIA". Ar augstākminēto atlaižu palīdzību veicinot iegādāties gan BTMC nomas pakalpojumus, gan balss telefonijas pakalpojumus publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā tikai no SIA "Lattelekom SIA", uzņēmums ir sasaistījis divus pakalpojumus, kuri pēc savas būtības ir atšķirīgi un var tikt pirkti no dažādiem pakalpojumu sniedzējiem. SIA "Lattelekom SIA" ar šādu atlaižu palīdzību rodas iespēja gan nostiprināt savu dominējošo stāvokli balss telefonijas pakalpojumu tirgū publiskajā fiksētajā telekomunikāciju tīklā, gan kavēt konkurenci BTMC nomas tirgū. Konkurences padome ar savu lēmumu uzdeva SIA "Lattelekom SIA" pārtraukt šādu darbību un uzlika naudas sodu. Lēmums ir pārsūdzēts tiesā.

Telekomunikāciju pakalpojumu spektru paplašināt gatavojas un ir jau uzsākuši arī kabeļtelevīzijas pakalpojumu sniedzēji, kas piedāvā interneta pieslēgumu un datu pārraidi savā kabeļtīklā, kā arī interneta protokola balss telefonijas pakalpojumu. Veiksmīgākai turpmākai darbībai 2003.gadā ir notikusi divu kabeļtelevīzijas operatoru - SIA "Baltkom TV" un SIA "Netcom" apvienošanās, kuru atļāva Konkurences padome.

Enerģētikas tirgus

Pozitīvus rezultātus jau devusi cita Konkurences padomes akceptētā apvienošanās - SIA "Latvijas propāna gāze" pārdošana SIA "Massonyx Ltd.". Pirkuma rezultātā iegūtā Rīgas Eksporta gāzes uzpildes stacija - termināls pēc vairāku gadu dīkstāves atkal tiek izmantota sašķidrinātās gāzes eksportam un tranzītam.

2003.gada laikā Konkurences padome izskatīja trīs lietas, kas saistītas ar elektroenerģijas ražotāju veidošanos un nostiprināšanos. Visos gadījumos (Rīgā, Daugavpilī un Ludzā) elektroenerģijas ražotāji dažādā veidā uzspieda vietējiem siltumtīklu operatoriem koģenerācijas procesā saražotās siltumenerģijas pirkuma līgumus, kas ilgtermiņā (5 līdz 15 gadi) paredzēja noteikta enerģijas apjoma garantētu iepirkumu. Ja šis apjoms faktiski ir viss iedzīvotājiem gadā nepieciešamais, kā tas bija VAS "Latvenergo" un a/s "Rīgas siltums" paredzētajā līgumā, rezultātā tiek noslēgts alternatīvas siltuma piegādes tirgus. Konkurences padome nedeva atļauju noslēgt minēto līgumu. Ludzas un Daugavpils pašvaldības pašas griezās tiesā ar prasību atzīt noslēgtos līgumus par spēkā neesošiem.

Finanšu un kapitāla tirgus

Jau 2002.gadā notika a/s “Rīgas Fondu birža” un a/s “Latvijas Centrālais depozitārijs” apvienošanās, bet ziņojums par to tika iesniegts tikai 2003.gadā. Abas sabiedrības atrodas dominējošā stāvoklī vairākos pakalpojumu tirgos. Konkurences padome apvienošanu atļāva, jo abu apvienošanās dalībnieku darbības veidi nepārklājas, tomēr uzlika naudas sodu a/s “Rīgas Fondu birža” par ziņošanas pienākuma neizpildīšanu. Vienlaicīgi ar iepriekš minēto darījumu notika a/s “Rīgas Fondu birža” akcionāru maiņa - par 93% akciju īpašnieku kļuva Somijas kompānija “HEX Plc.”, kura ir Igaunijas fondu biržas īpašniece un jau nākošajā gadā plāno iegādāties arī privatizējamo Lietuvas fondu biržu. Ar to ir saistītas izmaiņas a/s “Rīgas Fondu birža” biznesa politikā.

Konkurences padome 2004.gadā turpina lietas izpēti par a/s „Rīgas Fondu birža” iespējamo dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, nosakot 5000 LVL lielu gada kotēšanas maksu *Brīvā saraksta* uzņēmumiem.

Periodisko izdevumu izplatīšanas pakalpojumu tirgus

2003.gada laikā Konkurences padome izskatīja trīs lietas saistībā ar periodiskās preses izdevēju sūdzībām par BOVAS “Latvijas pasts” tarifu politiku periodisko izdevumu piegādē iedzīvotājiem. Nevienā no gadījumiem Konkurences padome nekonstatēja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pazīmes BOVAS “Latvijas pasts” darbībās.

Konkurences padome atzīmēja, ka BOVAS “Latvijas pasts” par saviem līdzekļiem faktiski sniedz universālo pakalpojumu, t.i., nodrošina pasta un periodisko izdevumu piegādi visā Latvijas teritorijā, ne tikai ekonomiski izdevīgajos rajonos, kā to dara citi periodisko izdevumu izplatītāji. Tādēļ nepieciešama likumdošanas pilnveidošana atbilstoši attiecīgajām Eiropas direktīvām, ieviešot pasta universālā pakalpojuma institūtu, ieskaitot papildu finansējumu universālā pakalpojuma sniegšanai. Tādā gadījumā varēs runāt par vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem gan BOVAS “Latvijas pasts”, gan citiem periodisko izdevumu izplatītājiem tajos rajonos, kur to darbība pārklājas.

Cukura tirgus

2003.gadā Konkurences padome uzsāka detalizētu cukura tirgus dalībnieku rīcības izvērtējumu pēc lielas rezonanse sabiedrībā un masu medijos sakarā ar cukura cenas pieaugumu.

Cukura nozarē pastāv ļoti augsts administratīvās regulēšanas līmenis un līdz ar to cukura ražošanas nozarē tikai nosacīti darbojas tirgus mehānisms. Faktiski ir radīta

situācija, kad cukura tirgus dalībnieki var kontrolēt cukura cenas tirgū nerēķinoties ar potenciālo konkurences spiedienu. Šāds tirgus stāvoklis rada ievērojamus zaudējumus patērētājiem un monopolpeļņas gūšanas iespējas cukura tirgus dalībniekiem. Tirgus apjoms ir fiksēts nosakot cukura ražošanas kvotas. Pie tam kvotu sadale starp diviem uzņēmumiem šādā oligopoliskā tirgū nodrošina tirgus kontroli no uzņēmumu puses. Cukura nozari reglamentējošā likumdošana pilnībā izslēdz ekonomiskos stimulus cukura ražošanas efektivitātes pieaugumam un cenu konkurencei cukura tirgū. 2004.gadā Konkurences padome turpina uzsākt darbu pie cukura tirgus uzraudzības.

Olu tirgus

Pārskata gadā Konkurences padome uzsāka aizliegtas vienošanās pierādīšanu olu tirgū. Konkurences padome pārbaudi par olu realizācijas tirgu Latvijā uzsāka 2003.gada maijā pēc presē izskanējušās informācijas par olu ražotāju uzņēmējiesabiedrības a/s "Balticovo" lēmumu paaugstināt vistu olu cenu par vienu santīmu desmit olām. Lai pircēji nepārtrauktu pirkt a/s "Balticovo" ražotās olas, dodot priekšroku lētākām citu uzņēmējiesabiedrību ražotajām olām, lielākais olu ražotājs a/s "Balticovo", kuram pieder aptuveni 50% Latvijas olu tirgus, ieteicis visiem Latvijas Olu ražotāju asociācijas biedriem vistu olu cenas paaugstināt, tādējādi ietekmējot vistu olu ražošanas uzņēmējiesabiedrības Latvijā. Konkurences padome uzskata, ka vienošanās eksistē, ja puses nonāk pie vienprātības vai plāna, kas ierobežo vai sliecas ierobežot to komerciālo brīvību, nosakot pušu kopējos darbības nosacījumus. Konkrētajā gadījumā Konkurences padomes uzdevums ir pārbaudīt, vai olu ražotāji ir vienojušies par olu realizācijas cenām konkrētā laika periodā.

Lietas izskatīšanas gaitā KP darbinieki tikās ar olu ražotājiem, kā arī ieguva papildus informāciju no Olu ražotāju asociācijas, a/s "Balticovo" un mazajiem olu ražotājiem. Tika pārbaudīts viss olu tirgus kopumā. Lielā analizējamās informācijas apjoma dēļ, uzsāktā pārbaude turpinās 2004.gadā.

Koksnes resursu tirgus

Viena no būtiskākajām lietām 2003.gadā (pabeigta 2004) bija lieta par SIA "BSW Latvia", a/s "Inčukalns Timber", SIA "Nelss", SIA "Kurekss", SIA "Vika Wood" iesniegumu, kas skar koksnes resursu iegūšanas un skujkoku zāģbaļķu sortimenta iegūšanas tirgus. Lietas izpētes gaitā tika izvērtēti iespējamie dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas un aizliegtas vienošanās pārkāpumi a/s "Latvijas valsts meži", Latvijas Kokrūpniecības federācijas un Latvijas kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijas darbībās.

Iesniedzēji uzskatīja, ka konkursu noteikumi, kas paredz, ka katrā cirsma komplektā 2003.gadā 20% no apjoma tiek piedāvāti mazo apjomu līguma pretendentiem, bet 80% lielo apjomu līguma pretendentiem, savukārt 2004.gadā - 30% no apjoma tiek piedāvāti mazo apjomu līguma pretendentiem, bet 70% lielo apjomu līguma

pretendenti, ir netaisnīgi. Turklāt pretendents vienā cirsmu komplektā nevar iesniegt finansu piedāvājumu gan uz mazo, gan uz lielo līgumu apjomu vienlaicīgi, kas ierobežo konkurenci starp pretendentiem.

A/s "Latvijas valsts meži" sniedza informāciju KP, kurā norādīja, ka konkursu noteikumi par dalījumu mazajos un lielajos līguma apjomos attiecas tikai uz kokmateriālu apjomu, nedodot nevienam pretendētājam priekšrocības attiecībā uz cenu. Dalījums mazajos un lielajos līguma apjomos veicinās uzņēmumu ar mazu pārstrādes jaudu iespējas iegūt resursus tiem nepieciešamajā apjomā, kas savukārt veicinās to attīstību un konkurētspēju tirgū. A/s "Latvijas valsts meži" uzskata, ka minētā apjoma dalījuma nenoteikšana, būtībā izslēgtu uzņēmumu ar mazu pārstrādes jaudu iespējas piedalīties konkursā un pretendēt uz kokmateriālu piegādi, jo tiem nav atbilstošas pārstrādes jaudas, izmantot visu no viena cirsmu komplekta piedāvāto kokmateriālu apjomu.

Lietas izpētes gaitā Konkurences padome konstatēja, ka a/s "Latvijas valsts meži" neatrodas dominējošā stāvoklī konkrētajos tirgos Konkurences likuma izpratnē, uz kuriem attiecas rīkotie konkursi, jo a/s "Latvijas valsts meži" tirgus daļa šajos tirgos nesasniedz 40%, kas ir kritērijs dominējošā stāvokļa konstatēšanai. Līdz ar to – Konkurences padomei nav pamata konstatēt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu a/s "Latvijas valsts meži" darbībā. Tāpat jāņem vērā fakts, ka dalība konkursā ir katra uzņēmuma brīva griba, tādējādi nevar runāt par netaisnīgu tirdzniecības noteikumu uzspiešanas faktu no a/s "Latvijas valsts meži" puses.

Arī SIA "Vika Wood" iesniegumā papildus norādītie aizliegtas vienošanās pārkāpumi, kas izpaužas a/s "Latvijas valsts meži", Latvijas Kokrūpniecības federācijai un Latvijas kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijai vienojoties par apjoma dalījuma noteikšanu minētajos 2003. un 2004.gada konkursa noteikumos, lietas izpētes gaitā netika konstatēti. KP secināja, ka šo vienošanos mērķis nav kavēt vai ierobežot konkurenci valsts īpašumā esošās koksnes iegūšanā. Turklāt SIA "Vika Wood" nav pierādījumu par negatīvajām sekām, kas radušās vienošanās rezultātā.

Lietas izpētes gaitā Konkurences padome nonāca pie secinājuma, ka Latvijā meža nozarē ieviestā prakse, t.i., pastāvošais regulējums apaļo kokmateriālu sortimentu ražošanā un tirdzniecībā nav pilnīgs, jo tas pieļauj izraisīt risku, ka var rasties apstākļi, kas Konkurences likuma izpratnē ir kvalificējami kā pārkāpumi. Konkurences padome uzskata, ka ar administratīvajiem aktiem (16.07.2003. Zemkopības ministra lēmumu un 14.08.2003. Ministru kabineta rīkojumu Nr.508), notiek valsts iejaukšanās a/s "Latvijas valsts meži" uzņēmējdarbības darbībā. Šāda pienākuma uzlikšana a/s "Latvijas valsts meži" sadarboties dokumentu izstrādē, kas reglamentē apaļo kokmateriālu ražošanu un pārdošanu, ar Latvijas Kokrūpniecības federācijas asociācijām pie zināmiem apstākļiem var novest pie aizliegtas vienošanās pārkāpuma. Konkurences padome uzskata, ka ieteicamāk a/s "Latvijas valsts meži" uzņēmējdarbības principus apaļo kokmateriālu tirdzniecībā, konkrēti to kopējos tirdzniecības apjomus, konkursa noteikumus un sadarbības principus ar Kokrūpniecības federācijas asociācijām būtu noteikt likumdošanas līmenī.

TIESVEDĪBA

Tiesvedībā 2003.gadā kopumā bija 16 lietas, kurās pārsūdzēti Konkurences padomes lēmumi. 2004.gadā tiesvedība turpinās 14 lietās, bet 2 lietās tiesvedība izbeigta 2003.gadā.

Tiesvedība izbeigta 2003.gadā

<i>Sūdzības iesniedzējs</i>	<i>Konkurences padomes (KP) lēmums</i>	<i>Tiesas spriedums</i>
A/s "Air Baltic Corporation"	<i>KP 28.10.2002. vēstule Nr.5-1005</i>	Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 24.11.2003. spriedumu sūdzība par KP 28.10.2003. paziņojumu Nr.5-1005 noraidīta. KP lēmums spēkā. Spriedums nav pārsūdzēts
SIA "Eniro Latvija"	<i>KP 31.01.2003. lēmums Nr.5 - par lietas izpētes izbeigšanu</i> <i>19.12.2003. KP lēmums - uzsākt lietas izpēti pēc būtības</i>	Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 11.11.2003. spriedumu SIA "Eniro Latvija" sūdzība apmierināta. KP pienākums atcelt 31.01.2003. lēmumu Nr.5 un atkārtoti izskatīt SIA "Eniro Latvija" iesniegumu. Spriedums nav pārsūdzēts.

Tiesvedības process 2003.gadā

<i>Sūdzības iesniedzējs</i>	<i>Konkurences padomes (KP) lēmums</i>	<i>Institūcija, kurā lieta skatīta (uz 2003.g. decembri)</i>
SIA "Skandi Auto"	<i>KP 17.05.2000. lēmums Nr.7 - izbeigt lietu par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu SIA "Magnum Auto" darbībā, sakarā ar to, ka pārkāpums nav noticis</i>	Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa * Tiesvedība izbeigta. KP lēmums spēkā.
A/s "Air Baltic Corporation"	<i>KP 11.03.2003. lēmums Nr.12 – par a/s "Air Baltic Corporation" iesnieguma izskatīšanas noraidīšanu</i>	Rīgas apgabaltiesa
PVAS "Rīgas starptautiskā autoosta"	<i>KP 01.12.1999. lēmums Nr.29 - konstatēt, ka PVAS "Rīgas starptautiskā autoosta" pārkāpusi Konkurences likumu</i>	Rīgas apgabaltiesa

<i>Sūdzības iesniedzējs</i>	<i>Konkurences padomes (KP) lēmums</i>	<i>Institūcija, kurā lieta skatīta (uz 2003.g. decembri)</i>
A/s "Aldaris"	KP 07.11.2001. lēmums Nr.47 - noraidīt iesnieguma tālāku izskatīšanu, izbeigt lietu	Rīgas apgabaltiesa
SIA "Latfood"	KP 14.11.2001. lēmums Nr.50 - par soda naudas uzlikšanu	Rīgas apgabaltiesa
SIA "12 Dimensijas"	KP 06.02.2002. lēmums Nr.5; KP 31.01.2003. lēmums Nr.6 - izbeigt lietas izpēti sakarā ar to, ka Konkurences likuma pārkāpums nav noticis/faktu trūkuma dēļ	Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa
SIA "Lattelekom SIA"	KP 17.07.2002. lēmums Nr.34 - konstatēt Konkurences likuma 13.panta pārkāpumu Lattelekom SIA darbībā	Rīgas apgabaltiesa
SIA "Daro Cēsis" un SIA "Roše"	KP 27.02.2003. lēmums Nr.11 - par lietas izpētes izbeigšanu	Rīgas apgabaltiesa
SIA "Saunags" un SIA "Apgāds LABA"	KP 26.02.2003. lēmums Nr.10 - par lietas izpētes izbeigšanu	Administratīvā rajona tiesa
SIA "Izstāžu sabiedrība - Prima"	KP 14.05.2003. lēmums Nr.17 - par Reklāmas likuma pārkāpumu	Administratīvā rajona tiesa
A/s "Liepājas siltums"	KP 04.07.2003. lēmums Nr.26 - par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu	Administratīvā rajona tiesa
BOSIA "Biomedicīnisko problēmu centrs"	KP 04.07.2003. lēmums Nr.25 - par lietas izpētes izbeigšanu	Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa
SIA "Avīze NG"	KP 20.08.2003. lēmums Nr.36 - par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu	Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa * Tiesvedība izbeigta. KP lēmums spēkā.
SIA "Ģeodēzists"	KP 17.10.2003. lēmums Nr.49 - par lietas izpētes izbeigšanu	Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa * Tiesvedība izbeigta. KP lēmums spēkā.

* Tiesvedība izbeigta 2004.gadā

Konkurences likumdošanas izmaiņas

2003.gada pavasarī Konkurences padomē tika izveidota darba grupa, kura uzsāka Konkurences likuma grozījumu izstrādi. Konkurences likums bija jāaskaņo ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un Administratīvā procesa likumu vai arī tajā bija jāparedz īpaša procesuālā kārtība, kādā ir piemērojamas Konkurences likuma materiālās normas. Vienlaikus tika nolemts labot tās Konkurences likuma nepilnības, kuras bija atklājušās piemērojot likumu, palielināt Konkurences padomes izmeklēšanas pilnvaras un iekļaut tiesību normas, kas nodrošinātu ES konkurences tiesību efektīvu piemērošanu Latvijā. 2004.gada 22.aprīlī likums “Grozījumi Konkurences likumā” tika pieņemts Saeimā un 2004.gada 1.maijā tas stājās spēkā.

Būtiskākās izmaiņas, ko paredz likums “Grozījumi Konkurences likumā”:

1. Konkurences padomes Biroja izmeklēšanas tiesību palielināšana. Papildus pastāvošajām izmeklēšanas tiesībām tika paredzētas Biroja tiesības pamatojoties uz tiesas lēmumu bez iepriekšēja brīdinājuma policijas klātbūtnē iekļūt tirgus dalībnieku un to darbinieku, kā arī citu personu transportlīdzekļos, dzīvokļos, neapdzīvojamās telpās, būvēs un citos nekustamos īpašumos, atverot tos un tajos esošās glabātavas, un veikt tajos esošo mantu un dokumentu apskati, tirgus dalībnieku un to darbinieku mantu un dokumentu apskati. Šādas izmeklēšanas tiesības pastāv lielākajā daļā ES dalībvalstu un tās ir nepieciešamas, lai būtu iespējama efektīva karteļu vienošanos izmeklēšana, piemērojot gan Latvijas, gan ES konkurences tiesības.
2. Tirgus dalībnieku apvienošanās kontroles pastiprināšana. Ar likuma grozījumiem tiek mainīts viens no tirgus dalībnieku apvienošanās paziņošanas kritērijiem. Apvienošanās ir jāpaziņo, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem: (1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu; (2) apvienošanā iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus. Papildus kā viens no apvienošanās veidiem tiek ieviests aktīvu pirkums, un tiek mainīts arī apvienošanās izvērtējuma tests, un proti, Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanās, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū.
3. Īpaša lietas izpētes procedūra Konkurences likuma pārkāpumu lietām. Ņemot vērā, ka Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšanas procesā nereti ir jāiegūst daudz pierādījumu, kuri ir jāizvērtē, jāveic dažādi sarežģīti aprēķini un aptaujas, lai noteiktu konkrēto tirgu, tad lēmuma pieņemšanas termiņš Konkurences likuma pārkāpumu lietās ir noteikts līdz diviem gadiem. Atšķirīga no Administratīvā procesa likuma ir arī lietas ierosināšanas kārtība un kārtība, kādā procesa dalībnieki iepazīstas ar lietu.

4. Grozījumi, kas nodrošina ES Padomes regulas Nr. 1/2003 “Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81.un 82.pantā” piemērošanu.

2003. gada laikā noritēja arī darbs pie jaunu likumpamatoto normatīvo aktu izstrādes konkurences jomā. 2003. gada laikā tika izstrādāti un pieņemti:

- 2003.gada 20.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.22 “Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos”
- 2003.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.224 “Konkurences padomes lēmumu pieņemšanas kārtība”
- 2003.gada 19.augusta Ministru kabineta noteikumi Nr.468 “Kārtība, kādā aprēķināms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā minētajiem pārkāpumiem”
- 2003.gada 16.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.699 “Kārtība, kādā Konkurences padome atļauj Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētās vienošanās”

Konkurences likumdošana saistībā ar ES

Jau kopš 1998.gada 1.janvāra Latvijā ir spēkā konkurences tiesību normas, kuras pārņem EK Dabūšanās līguma (turpmāk tekstā – EK līgums) 81. un 82.pantu. EK līguma 81. pants paredz konkurenci ierobežojošu vienošanos aizliegumu un nosacījumus, pie kādiem šīs vienošanās būtu atbrīvojamas no vienošanās aizlieguma, bet 82. pants paredz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

Pēc Latvijas iestāšanās ES, lietās par konkurenci ierobežojošām vienošām un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, būs jāpiemēro EK konkurences tiesības, kas ietver attiecīgi EK līguma 81. un 82.pantu, regulas, t.sk., regulas par noteiktu vienošanos kategoriju atbrīvošanu no EK līguma 81.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma, Eiropas Komisijas (turpmāk tekstā – Komisija) paziņojumus un vadlīnijas par atsevišķu EK konkurences tiesību normu piemērošanu, Komisijas lēmumus konkurences lietās un Eiropas Kopienas tiesas spriedumus, kas sniedz atsevišķu EK konkurences tiesību normu interpretāciju. Lietās, kas nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, joprojām būs piemērojama nacionālā likumdošana.

EK konkurences tiesībām pēc Latvijas iestāšanās ES būs tiešais juridiskais spēks Latvijas teritorijā. Tas nozīmē, ka EK konkurences tiesības bez pārņemšanas nacionālajās tiesībās radīs pienākumu tirgus dalībniekiem tās ievērot, un EK konkurences tiesību neievērošanas gadījumā tirgus dalībnieki varēs tikt saukti pie atbildības. EK konkurences tiesību tiešais juridiskais spēks nozīmē arī to, ka tirgus dalībnieki vai citas ieinteresētās personas, pamatojoties uz EK konkurences tiesību pārkāpumu, drīkstēs griezties Latvijas tiesā ar prasību par vienošanās, kas ir pretrunā ar EK konkurences tiesībām, atzīšanu par spēkā neesošu, kā arī prasīt konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu.

Latvijas iestāšanās ES sakrīt ar būtisku reformu EK līguma 81. un 82.panta piemērošanā. Ar 2004.gada 1.maiju stājas spēkā ES Padomes regula Nr.1/2003 “Par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81.un 82.pantā”, kas paredz pastiprināt ES konkurences tiesību piemērošanas decentralizāciju. Ar ES Padomes regulu Nr.1/2003 visu dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm ir piešķirtas tiesības izskatīt lietas un piemērot sodus par EK līguma 81. un 82.panta pārkāpumiem. Komisijas Paziņojums par sadarbību starp dalībvalstu konkurences iestādēm nosaka, kā tiks sadalīta kompetence lietu izmeklēšanā un izskatīšanā starp Komisiju un dalībvalstu konkurences iestādēm. Paredzams, ka Komisija nākotnē pievērsīsies tikai pārkāpumu, kas aptver vairāk kā trīs dalībvalstis, izmeklēšanai, kā arī izskatīs lietas, kurās būs nepieciešams dot jaunu interpretāciju kādai EK konkurences tiesību normai, vai nodrošināt efektīvu vēršanos pret ES konkurences tiesību pārkāpumu. Pārējās lietas būs jāizskata dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm. Ja lietas par EK līguma 81. vai 82.panta pārkāpumiem izmeklēšanu un izskatīšanu veiks dalībvalsts konkurences aizsardzības iestāde, tad minētās darbības, kā arī soda noteikšana par pakāpumu notiks saskaņā ar dalībvalsts nacionālo likumdošanu, un dalībvalsts konkurences iestādes lēmums šādās lietās būs pārsūdzams dalībvalsts tiesā.

Lai nodrošinātu ES konkurences tiesību decentralizētu piemērošanu un palīdzību Eiropas Komisijai un citu ES dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm Eiropas Kopienas līguma 81. un 82.pantu izmeklēšanā, Konkurences likumā tika veikti šādi grozījumi:

1. iekļauts pilnvarojums Konkurences padomei piemērot ES konkurences tiesības;
2. paplašinātas Konkurences padomes izmeklēšanas tiesības;
3. noteiktas piemērojamās tiesību normas, izmeklējot, izskatot un sankcionējot ES konkurences tiesību pārkāpumus;
4. paredzēta iespēja samazināt naudas sodu vai pilnīgi atbrīvot no naudas soda samaksas par atsevišķiem Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta pārkāpumiem, ja uzņēmums sadarbojas ar Konkurences padomi;
5. ieviests pagaidu noregulējums, ko var piemērot, ja Konkurences padomes rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par ES konkurences tiesību iespējamo pārkāpumu, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei;
6. paredzēta kārtība, kādā Konkurences padome nodrošina palīdzību Eiropas Komisijai un citu dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādēm izmeklēšanas darbību veikšanā;
7. iekļauts pienākums tiesai, kura ir pieņēmusi prasības pieteikumu un ierosinājusi lietu sakarā ar ES konkurences tiesību pārkāpumu, nosūtīt prasības pieteikuma kopiju Konkurences padomei, kā arī vēlāk nosūtīt sprieduma norakstu vai kopiju Konkurences padomei un Eiropas Komisijai. Šāds pienākums ir iekļauts, lai Komisija un Konkurences padome varētu realizēt “amicus curia” tiesības un Eiropas Komisija varētu veikt uzraudzību pār ES konkurences tiesību ieviešanu dalībvalstīs.

SADARBĪBA

Sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem

2003.gadā Konkurences padome regulāri ir sniegusi informāciju Latvijas ziņu aģentūrām par sabiedrībai nozīmīgākajiem Konkurences padomes lēmumiem un izmaiņām konkurences likumdošanā. Saistībā ar Latvijas pievienošanos ES, Konkurences padomes locekļi ir snieguši arī komentārus preseī un televīzijām par ES iekšējā tirgus uzraudzību pēc 2004.gada 1.maija.

Visi Konkurences padomes lēmumi ir pieejami publiski – gan iestādes mājas lapā www.competition.lv, gan laikrakstā Latvijas Vēstnesis.

Viena no 2004.gada prioritātēm būs sabiedrisko attiecību sektora aktivizēšana, t.i., Konkurences padome mājas lapas pilnveidošana, mērķtiecīga un sistemātiska informācijas sniegšana par iestādes darba rezultātiem, lai veicinātu Konkurences padomes atpazīstamību sabiedrībā.

Sadarbība ar organizācijām Latvijā

Veicot iespējamo Konkurences likuma un reklāmas likuma pārkāpumu izmeklēšanu, svarīga ir bijusi Konkurences padomes sadarbība ar sabiedriskajām organizācijām. MK Noteikumi Nr. 224 “Konkurences lēmumu pieņemšanas kārtība” paredz, ka informāciju, kas nepieciešama Konkurences likumā noteikto uzdevumu izpildei, Konkurences padome iegūst no jebkuras fiziskās un juridiskās personas, valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijas. Piemēram, Latvijas Reklāmas asociācija atsevišķos gadījumos sniegusi reklāmas vērtējumu, skaidrojot to Latvijas reklāmas profesionāļu ētikas kodeksā ietvertu normu kontekstā. Veiksmīga sadarbība jau vairāku gadu garumā ir izveidojusies ar Latvijas Preses izdevēju asociāciju, Latvijas kabeļtelevīzijas un telekomunikāciju operatoru asociāciju, Latvijas Interneta asociāciju, Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociāciju, LR Patentu valdi, Finanšu un Kapitāltirgus komisiju, Farmācijas departamentu, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju.

Konkurences padome nodrošinājusi arī pirmsdiploma mācību prakses iziešanas iespējas vairākiem augstskolu studentiem, kuru izvēlēto diplomdarbu temati bija saistīti gan ar konkurences, gan reklāmas tiesisko regulējumu.

Starptautiskā sadarbība

2003.gadā seši Konkurences padomes darbinieki kopumā 12 reizes ir piedalījušies EK Konkurences ģenerāldirektorāta un Eiropas Komisijas rīkotajās Eiropas Konkurences institūciju pārstāvju sanāksmēs Briselē (Beļģija) par Regulas Nr.1/2003 ieviešanu, kā arī sanāksmēs par citiem konkurences politikas jautājumiem, kas saistīti ar vadlīniju izstrādāšanu sadarbībai ar ES dalībvalstu konkurences iestādēm. Viens Konkurences padomes pārstāvis ir piedalījies TAIEX organizētajā seminārā Briselē (Beļģija) par ES nostādņām konkurences politikā telekomunikāciju un enerģētikas sektoros un divi pārstāvji - mācību seminārā par aizliegtajām vienošanām.

Cieša sadarbība arī 2003.gadā tika turpināta ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (*Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD)). Desmit darbinieki piedalījās OECD rīkotajā seminārā Baltijas reģionam par karteļu izmeklēšanas tehnikām Viļņā (Lietuva), divi darbinieki apmeklēja Vispasaules Konkurences forumu Parīzē (Francija). OECD rīkotajā mācību programmā par konkurences politiku, kā arī zināšanu papildināšanai par konkurences politikas mijiedarbību ar citām valsts pārvaldes jomām Seulā (Dienvidkoreja), Konkurences padomi pārstāvēja viens dalībnieks. Savukārt seminārā par konkurences tiesību piemērošanu Vīnē (Austrija), piedalījās divi pārstāvji.

Pasaules tirdzniecības organizācijas (PTO) rīkotajā seminārā par konkurences politikas un daudzpusējās tirdzniecības sistēmas jautājumiem un ES dalībvalstu pārstāvju seminārā par juridiskiem jautājumiem, t.sk., Eiropas Komisijas līguma 81. un 82.panta piemērošanu Budapeštā (Ungārija) Konkurences padomi pārstāvēja viens dalībnieks.

Starptautiskās sadarbības ietvaros 2003.gadā vēl ir notikušas dažādas starptautiskas mācības, konferences, kā arī semināri konkurences un patērētāju politikas jautājumos, kurus rīkoja Grieķijas konkurences institūcija Atēnās (Grieķija), Ukrainas sabiedrības pārvaldes akadēmija Kijevā (Ukraina), Īrijas valsts pārvaldes institūts Dublinā (Īrija), Vācijas federālā konkurences uzraudzības institūciju Bonnā (Vācija), Uzbekistānas republikas konkurences institūcija Taškentā (Uzbekistāna), patērētāju un konkurences politikas direktoriāts Londonā (Lielbritānija), Norvēģijas konkurences aizsardzības institūcija Oslo (Norvēģija), Korejas starptautiskās sadarbības aģentūra Seulā (Dienvidkoreja). Kopumā minēto institūciju rīkotajos pasākumos ir piedalījušies desmit pārstāvji no Konkurences padomes.

Kā nozīmīgu var pieminēt divu Konkurences padomes pārstāvju piedalīšanos Starptautiskajā konferencē "Globalizācija, integrācija un konkurences politika", kas notika Sanktpēterburgā Neatkarīgo Valstu Savienības Starpvalstu Antimonopola Padomes atklātās sesijas ietvaros. Šīs sesijas laikā tika parakstītas divas vienošanās: (1) Vienošana par sadarbību antimonopola politikas jomā starp Krievijas Federācijas Antimonopola politikas un uzņēmējdarbības atbalsta ministriju un Latvijas Konkurences padomi; (2) Memorands par sadarbību konkurences politikas jomā starp Latvijas Republikas Konkurences padomi, Rumānijas Konkurences padomi, NVS starpvalstu antimonopola padomi un Korejas Republikas godīgas tirdzniecības komisiju. 2004.gadā

ir plānota līdzīga satura vienošanās par sadarbību ar Ukrainas Antimonopola komiteju noslēgšana. Panāktās vienošanās ļaus attīstīt un uzlabot jau esošo sadarbību starp radniecīgajām institūcijām, nolūkā pilnveidot konkurences politiku un tās realizācijas mehānismus.

Phare Twinning Light projekts

2003.gada sākumā tika turpināta gatavošanās *Phare Twinning Light* projekta "Konkurences padomes stiprināšana" ("*Strengthening the Competition Council*") ieviešanai. Janvārī notika projekta priekšlikumu izvērtēšana, kuras rezultātā komisija izvēlējās Vācijas Ekonomikas un darba ministrijas priekšlikumu projekta īstenošanai sadarbībā ar Vācijas federālo konkurences uzraudzības institūciju (Bundeskartellamt).

Vācijas puse līgumu parakstīja 2003.gada 17.novembrī. Saskaņā ar līgumu projekta aktivitāšu perioda ilgums ir 6 mēneši, bet līguma periods ir 8 mēneši, t.i., līdz 2004.gada jūlijam. *Phare* programmas atbalsta summa - 136 792 eiro, Konkurences padomes līdzfinansējums - 15 640 LVL.

Projekta galvenais uzdevums ir nostiprināt konkurences politikas efektīvu ieviešanu Latvijā patērētāju un uzņēmēju labā. Projekta tiešais uzdevums - nostiprināt Konkurences padomes administratīvo kapacitāti un uzlabot tās likumdošanas un procedūru ieviešanas aktivitāšu efektivitāti.

Galvenie plānotie projekta rezultāti ir: stratēģiskās attīstības plāna izstrāde 5 gadu termiņam, rīcības plāna sastādīšana šī stratēģiskās attīstības plāna ieviešanai, ES konkurences likumdošanas vienādas piemērošanas nodrošināšana, salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm, informācijas apmaiņas un sadarbības pasākumu nodrošināšana ar ES un tās dalībvalstu konkurences uzraudzības iestādēm, Konkurences padomes spēju nostiprināšana būt augstas kvalitātes informācijas, analīzes un politikas konsultāciju sniedzējai nacionālajos un starptautiskajos konkurences jautājumos.

Projekta aktivitāšu galveno daļu plānots īstenot 2004.gadā.

PERSONĀLS

Personāla skaits un vecums

Kvalificēts personāls ir viens no galvenajiem faktoriem, kas nodrošina gan publiskās, gan privātās organizācijas sekmīgu darbu un nosprausto mērķu sasniegšanu. Latvijas valsts pārvaldes iestādēs kvalificēts darbinieku trūkums un biežā personāla mainība kā problēma pastāv jau vairākus gadus un, diemžēl, arī Konkurences padome nav izņēmums.

Saskaņā ar Konkurences padomes personālsarakstu iestādē ir 46 amata vietas. No tām vidēji ir aizpildītas 42. Darbinieku vidējais vecums ir ~ 35gadi, kas praktiski nav mainījies pēdējo četru gadu laikā. Pēdējā pārskata periodā tāpat kā iepriekšējā saglabājās gados jaunu darbinieku īpatsvars. Vecuma intervālā no 20 līdz 30 gadiem Konkurences padomē 2003.gadā strādāja un civildienesta pienākumus pildīja 44%. 2003.gadā tāpat kā 2002.gadā lielākā daļa no visa personāla vai 72% bija vecuma grupā līdz 40 gadiem.

Konkurences padomē strādājošo vecums (cilvēku skaits)

vecuma intervāls	sievietes 1999/2000/ 2001/2002/2003	vīrieši 1999/2000/ 2001/2002/2003	visi darbinieki 1999/2000/ 2001/2002/2003	visi darbinieki(%) 1999/2000 /2001/2002/2003
20 – 30	12/12/12/12/11	5/4/4/8/8	17/16/16/20/19	46/47/41/47/44
31 – 40	5/4/4/7/9	1/1/3/3/3	6/5/7/10/12	18/15/18/23/28
41 – 50	2/4/8/5/4	2/2/1/1/2	4/6/9/6/6	12/18/23/14/14
51 – 60	4/4/3/3/3	3/1/2/2/1	7/5/5/5/4	21/15/13/12/9
61 un vairāk	1/1/1/1/1	- /1/1/1/1	1/2/2/2/2	3/5/5/4/5
Kopā:	24/25/28/28/28	11/9/11/15/15	35/34/39/43/43	100/100/100/100/100

Darbinieka attiecīgā kvalifikācija, izglītības līmenis, svešvalodu zināšanas un darba pieredze ir galvenie rādītāji, kas tiek vērtēti jaunus darbiniekus pieņemot darbā. Savukārt šie faktori tieši iespaido iestādes kapacitāti kopumā. Šobrīd piecus un vairāk gadus iestādē ir nostrādājuši 9 darbinieki, no trīs līdz pieciem gadiem - 7, bet mazāk nekā trīs gadus – 27cilvēki (t.sk. 7 cilvēkiem darba pieredze ir mazāka nekā viens gads). Kopumā gandrīz 63% no strādājošo skaita ir personas ar darba pieredzi iestādē mazāku nekā 3 gadi.

Personāla izglītības un kvalifikācijas līmenis

2003.gadā bija augsts to ierēdņu un darbinieku īpatsvars, kuriem bija augstākā izglītība. Tā uz pārskata gada beigām no 43 darbiniekiem – 36 ir pabeigta augstākā izglītība, turklāt 5% no tiem ir divas augstākās izglītības, bet 9% turpina otro augstāko izglītību apgūt. 25% no darbiniekiem ir maģistra grāds. Zīmīgi, ka pēdējos gados vairākums no tiem, kas apguva vai šobrīd turpina apgūt otro augstāko izglītību mācās tieši tiesību zinībās. Šāda “pārkvalificēšanās” ir izskaidrojama, pirmkārt, ar valsts pārvaldes reformas ietvaros notiekošajiem procesiem, t.sk. ar nepieciešamību ikdienas darbā interpretēt un piemērot jaunas nacionālo tiesību normas, otrkārt, ar nepieciešamību apgūt zināšanas ES tiesībās.

Struktūrvienību vadītājiem ir akadēmiskā vai otrā līmeņa augstākā izglītība, t.sk. 36% no tiem ir apguvuši maģistra programmu. Vairākumam no Konkurences padomes darbiniekiem ir jurista vai ekonomista profesionālā izglītība vai akadēmiskais grāds attiecīgajā jomā. No visiem KP darbiniekiem 33% ir juristi, 16% ekonomisti, bet 14% ir uzņēmējdarbības vadītāja diploms. Pārējiem darbiniekiem ir inženiera, filologa, enerģētiķa un cita kvalifikācija.

Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Personāla zināšanu papildināšana un kvalifikācijas paaugstināšana ir process, kas noris nepārtraukti atbilstoši pieejamajiem finansu resursiem, vadības un pašu darbinieku iniciatīvai, nereti piemērojot pat neordinārus risinājumus.

Nodrošinot darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas un organizējot personāla apmācību, tiek izvērtēta gan darbinieka iespējamā karjeras izaugsme, gan iestādes intereses kopumā.

Regulāra sadarbība ir izveidota ar Valsts administrācijas skolu. Iestādes ierēdņi un darbinieki Valsts administrācijas skolā, piemēram, 2003.gadā apguva vairāk nekā 30 mācību blokus. Visvairāk apmeklētie lekciju kursi - administratīvais process iestādē, valsts pārvaldes iekārta un valsts atbalsts, ES politika un tiesības, normatīvo aktu izstrāde, projektu vadība.

Iestādē ir izveidots bibliotēkas fonds, kura krājumos ir pieejama literatūra ekonomikā, konkurences un citu tiesību nozaru jomā, svešvalodu vārdnīcas un dažādi materiāli no starptautiskām konferencēm, semināriem. Tiek turpināts darbs, lai pilnveidotu bibliotēkas uzskaites datu bāzi un izveidotu viegli operējamu katalogu. Liela nozīme ir arī neformāliem kontaktiem ar citu valsts pārvaldes iestāžu darbiniekiem un mācību spēkiem, kas “dalās” ar jauniegūtas informācijas avotiem. Darbinieki pēc savas iniciatīvas apmeklē starptautisko mācību iestāžu filiāļu bibliotēkas, kuru fondos ir jaunākā literatūra konkurences tiesībās.

Pateicoties iestādes darbinieku iniciatīvai, 2003.gadā Konkurences padomē tika uzsākts “pašapmācības process” – tika nolasītas lekcijas par digitālā paraksta ieviešanas problēmām Latvijā, kā arī regulāri organizētās lekcijas administratīvā procesa tiesībās. Šis lekciju kurss īpaši noderīgs tiem darbiniekiem, kuriem nav juridiskās izglītības.

Personāla plānošana

Līdzīgi kā iepriekšējā pārskata periodā 2003.gadā notika personāla kustība - ierēdņu un darbinieku atbrīvošana, piemērotu pretendentu meklēšana, atlase, pieņemšana un ievadīšana darbā. Konkursu rezultātā 2003.gadā darba tiesiskās vai civildienesta attiecības tika nodibinātas ar 10 personām. Visām ierēdņa amatos ieceltajām personām, kuras tika ieceltas ierēdņu amatos pirmoreiz, saskaņā ar *Valsts civildienesta likumā* paredzēto, tika noteikts pārbaudes laiks - seši mēneši.

Pārskata periodā, tāpat kā divus iepriekšējos gadus, tika atbrīvotas - 12 personas, t.sk. 7 ierēdņi un 5 darbinieki.

Konkurences padomē atbrīvotie ierēdņi un darbinieki (cilvēku skaits)

	Ierēdņi 1999/2000/2001/2002/2003	Darbinieki 1999/2000/2001/2002/2003	Visi darbinieki 1999/2000/2001/2002/2003
Sievietes	2/4/5/3/3	5/5/3/7/4	7/9/8/10/7
Vīrieši	2/2/1/2/4	1/2/3/0/1	3/4/4/2/5
Kopā:	4/6/6/5/7	6/7/6/7/5	10/13/12/12/12

Kā liecina statistika, no iestādes aizgājušo darbinieku skaits katru gadu faktiski paliek nemainīgs, t.i., 12 darbinieki gadā. 2003.gadā valsts civildienesta attiecības izbeidza viens daļas vadītājs un seši vecākie referenti, darba tiesiskās attiecības izbeidza pieci speciālisti. 65% no atbrīvotajām personām iestādē bija nostrādājušas vienu – divus gadus, trīs personas trīs – piecus gadus, bet iepriekšminētais daļas vadītājs sešus gadus. Pusei no pārskata periodā aizgājušiem darbiniekiem bija augstākā juridiskā izglītība.

Neskatoties uz regulāri rīkotajiem pretendentu atlases konkursiem, visu gadu likumā paredzēto piecu koleģiālās lēmēj institūcijas locekļu vietā pienākumus pildīja tikai trīs locekļi.

Personāla mainība iestādē galvenokārt ir saistīta ar to apstākli, ka darba samaksas līmenis nav konkurētspējīgs darba tirgū atbilstošas kvalifikācijas speciālistu piesaistei. Jāatzīmē arī tas, ka pēdējo trīs gadu laikā ir būtiski palielinājusies darba slodze, paliekot nemainīgai darba samaksai par to. Bez tam valsts mērogā nav sakārtota pakāpju piešķiršanas sistēma, ierēdņu novērtēšana nav sasaistīta ar personas karjeras veidošanu.

FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

2002.gada beigās likumā "Par valsts budžetu 2003.gadam" tika pieņemts un apstiprināts Konkurences padomes gada budžets – 397 777 LVL, ko sastāda dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem un ārvalstu finanšu palīdzība.

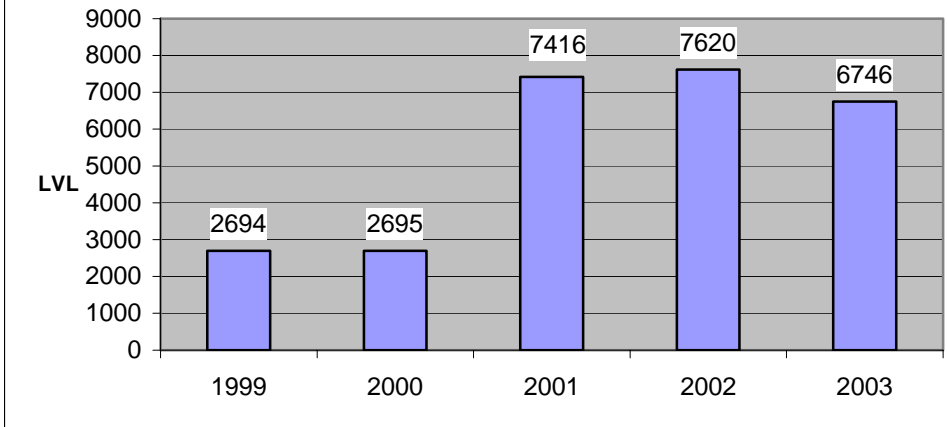
Valsts pamatbudžeta finansiālie rādītāji un izdevumi (LVL)

N.p.k.		Iepriekšējā gadā	Pārskata gadā	
		(faktiskā izpilde)	apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	198599	397777	376894
1.1.	dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	198599	303277	303045
1.2.	dotācijas īpašiem mērķiem	---	---	
1.3.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	---	---	200
1.4.	ārvalstu finanšu palīdzība	---	94500	73649
2.	Izdevumi (kopā):	198599	397777	277406
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	190977	377312	270658
2.1.1.	atalgojumi	111553	153347	154346
2.1.2.	komandējumi	7576	15240	9974
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas	---	---	---
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi		208725	106338
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	7620	20465	6748
	datori, skaitļošanas tehnika		7906	4815
	kancelejas preces, mēbeles, telpu iekārtošana		9434	1179
	datorprogrammas		3125	754
2.2.1.	kapitālās iegādes	315	20465	6748
2.2.2.	kapitālais remonts	---	---	---
2.2.3.	investīcijas	---	---	---
3.	Nodarbinātība:			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	42	---	42
3.2.	vidējā darba alga	221	---	306

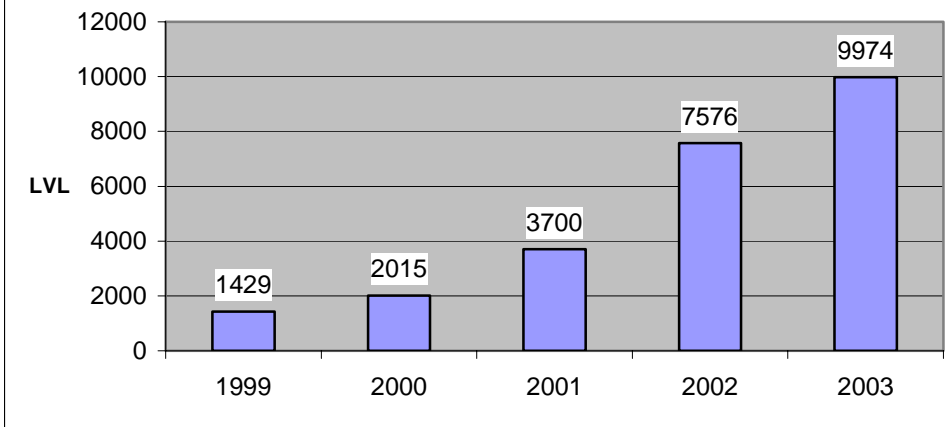
Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr.p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvi:	37403	117839
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	25763	30516
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	11640	87323
2.	Pasīvi:	37403	117839
2.1.	pašu kapitāls	36597	117451
2.2.	Kreditori	806	388

Izdevumi kapitālieguldījumiem

Izdevumi komandējumiem

NĀKOTNES PROGNOZES UN PLĀNI

Galvenais Konkurences padomes darbības mērķis 2004.gadā būs kvalitatīvas, uz attīstību orientētas valsts pārvaldes darbības nodrošināšana. Definētā mērķa sasniegšanai būs nepieciešama iestādes darbības tiesiskuma nodrošināšana, praktiskās sadarbības ar ES dalībvalstīm uzsākšana, sadarbības pilnveidošana ar citām valsts pārvaldes iestādēm, tiesu.

Arī nākamajā gadā Konkurences padomes darbs būs saistīts ar tiesisko aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kas ietekmē plašu sabiedrības loku. Pēc 2004.gada 1.maija būs jānodrošina arī ES iekšējā tirgus noteikumu uzraudzība. Efektīvākai konkurences ierobežojumu novēršanai ir plānots ieviest motivējošu sankciju politiku. Tiks turpināts darbs pie konkurences aizsardzības normatīvo aktu attīstības, nodrošinot konkurences tiesību skaidru un viennozīmīgu piemērošanas iespēju.

Lai sasniegtu atbilstošas pārmaiņas un uzlabojumus 2004.gadā būs nepieciešams nodrošināt iestādes vajadzības pēc augsti kvalificēta personāla. Līdz ar to personālpolitika būs saistīta ar profesionāla personāla piesaistīšanu, skaidru kompetenču nodalīšanu, personāla motivēšanu. 2004.gadā ir plānots organizēt darbinieku teorētisko un praktisko iemaņu papildināšanu Eiropas tiesībās un konkurences tiesību jomā, darbinieku svešvalodu zināšanu papildināšanu.

2004.gadā iestādē tiks ieviestas jaunas procedūras, lai sekmīgi realizētu ES konkurences tiesību piemērošanas decentralizāciju, t.i., konkurences tiesību piemērošanu atbilstoši kompetencei starp Konkurences padomi, Eiropas Komisiju un citām nacionālajām konkurences aizsardzības iestādēm. Viens no aktuālākajiem jautājumiem būs drošas un viegli funkcionējošas sistēmas izveidošana informācijas apmaiņai Eiropas Konkurences tīkla (*European Competition Network*) ietvaros, kas aptver Eiropas Komisiju un dalībvalstu konkurences aizsardzības iestādes. Šī tīkla galvenās aktivitātes būs saistītas ar ES Padomes regulas Nr. 1/2003 veiksmīgu piemērošanu praksē un aktīvu informācijas apmaiņu starp nacionālajām konkurences uzraudzības iestādēm par konkrētām nozarēm un izmeklēšanas lietām.

Šobrīd var uzskatīt, ka Latvijas likumdošana konkurences jomā ir saskaņota un atbilst ES konkurences politikai. Latvija atbalsta ES iniciatīvas tiesiskās sistēmas pilnveidošanā konkurences jomā un seko līdzi tendencēm ES konkurences jomā. Var prognozēt, ka nākotnē ievērojami intensificēsies Konkurences padomes starptautiskā sadarbība ar ES dalībvalstu konkurences iestādēm un Eiropas Komisiju adekvāti tirgu integrācijas un uzņēmumu koncentrācijas procesiem. Jau kopš Latvijas pirmās dalības dienas ES, pieaugs Konkurences padomes funkciju skaits un nozīme ES mērogā.

KOPSAVILKUMS

<i>Konkurences padome</i>	Konkurences padome ir valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā.
<i>Mērķis</i>	Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt katram tirgus dalībniekam iespēju veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos un labvēlīgus apstākļus konkurences aizsardzībai, saglabāšanai un attīstībai sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, pārtraucot aizliegtas darbības un saucot vainīgās personas pie atbildības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
<i>Likumiskā bāze</i>	Konkurences padomes darbību regulē – <i>Konkurences likums</i> , <i>Reklāmas likums</i> un citi normatīvie akti. EK konkurences tiesībām pēc Latvijas iestāšanās ES būs tiešais juridiskais spēks Latvijas teritorijā.
<i>Struktūra</i>	Konkurences padomes struktūra veidota no divām institūcijām: lēmēj institūcijas – Ministru kabineta ieceltas <i>Padomes</i> piecu cilvēku sastāvā un izpildinstitūcijas – <i>Biroja</i> , kas nodrošina lietu izmeklēšanu. Birojā ir septiņas daļas: Juridiskā daļa, Pirmā un Otrā analītiskā daļa, Reklāmas un negodīgas konkurences daļa, Informācijas un ārējo sakaru daļa, Finanšu un administratīvā daļa, Lietvedības un metodoloģijas daļa.
<i>Personāls</i>	2003.gadā Konkurences padomē bija 46 amatu vietas.
<i>Izmeklētās lietas</i>	2003.gadā Konkurences padome veica 99 iespējamo Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpumu izmeklēšanas, no kurām 68 tika pabeigtas, bet 31 izmeklēšanas tiek turpinātas 2004.gadā.
<i>Pārkāpumu grupas</i>	2003.gadā veikto izmeklēšanu skaits pa pārkāpumu grupām: negodīga konkurence – 25; dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – 16; aizliegtas vienošanās – 22; Reklāma likuma pārkāpumi – 16; uzņēmumu apvienošanās – 11; citi – 9.
<i>Tiesvedība</i>	2003.gadā tiesvedībā bija 16 lietas, kurās pārsūdzēti Konkurences padomes lēmumi. 2 lietās tiesvedība tika izbeigta, bet pārējās turpinās 2004.gadā.
<i>Normatīvie akti</i>	2003.gadā Konkurences padome uzsāka Konkurences likuma grozījumu izstrādi, tika izstrādāti un pieņemti 4 Ministru kabineta noteikumi.

KONTAKTI

Konkurences padome
Blaumaņa iela 5a, Rīga LV-1011, Latvija

Tālr: 7282865
Fakss: 7242141
E-pasts: council@competition.lv

www.competition.lv